

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder : S. Mandemakers

Zaakdossiernummer : zk25.00343

Documentnummer : 2025.02929

Onderwerp : Raadsvoorstel voor vaststelling Verdiepende Visie op Sterke
gemeenschap incl. Sterk Lokaal Team 2025-2030 "Van toegang
verlenen naar zelf ondersteunen".

Beleidsprogramma : 2.3 Voorliggende voorzieningen

Aan de raad van de gemeente Loon op Zand,

Inleiding

Het sociaal domein kent zowel binnen de lokale als regionale en landelijke context een aantal grote uitdagingen in de komende jaren. Toenemende zorgvragen in combinatie met beperkte beschikbare professionals en stijgende kosten dragen er nadrukkelijk aan bij dat een systeemwijziging noodzakelijk is. In navolging van de decentralisatie in 2015 heeft het rijk gemeenten de opdracht gegeven om het (jeugd)hulplandschap te wijzigen. Deze noodzakelijke stelselwijzigingen komen terug in onder andere de Hervormingsagenda Jeugd (HvJ) en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

In samenhang met deze landelijke ontwikkelingen heeft de gemeenteraad van Loon op Zand de visie op het sociaal domein "In de Buurt, Aan de Buurt" in 2022 vastgesteld. In dit visiedocument zijn 3 opgaven geformuleerd genaamd: Sterke Gemeenschap, Sterke Toegang & Grip op het Sociaal domein. Na vaststelling van de visie is er in 2024 door het college de opdracht gegeven om de opgaven te concretiseren. De voorliggende vast te stellen verdiepende visie betreft een uitwerking van deze opgaven op visieniveau. Het stuk richt zich nadrukkelijk het op te zetten Sterk Lokaal Team. Omdat dit een belangrijk onderdeel is van en sterk samenhangt met de Sterke Gemeenschap gaan we hier eveneens op in. Het geheel zien we als een opgave en moet gaan zorgen voor een betere, efficiënte dienstverlening en grip op de kosten. Omdat een Sterke Gemeenschap met een Sterk Lokaal Team (SLT) gericht is op concrete doelstellingen en een gewijzigde werkwijze, is een verdiepende visie opgesteld. Deze verdiepende visie geeft houvast voor het creëren van de gewenste beweging en zetten van stappen in de gewenste richting.

Beslispunten

Wij stellen u voor:

1. De termijn waarvoor de visie op het sociaal domein 2022-2027 'In de buurt/ Aan de buurt' eerder was vastgesteld, te verlengen naar de periode 2030, waarmee deze samenloopt met de voorliggende verdiepende visie op Sterke Gemeenschappen incl. Sterk Lokaal Team 2025-2030.
2. Het verdiepende visiedocument Sterke gemeenschap incl. Sterk Lokaal Team 2025-2030 'Van toegang verlenen naar zelf ondersteunen' vast te stellen.

Beoogd effect

Het beoogde effect van de voorliggende verdiepende visie is gericht op het bijdragen aan de kwaliteit van leven van onze inwoners, het bieden en toegankelijk houden van zorg, begeleiding en ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners en het verlagen van uitgaven voor zorg en ondersteuning. De vast te stellen verdiepende visie zal hierin koersbepalend zijn en betreft het uitgangspunt in de te maken keuzes in de verdere implementatie.

Argumenten

1.1 Het is noodzakelijk om eenzelfde datum aan te houden voor twee bij elkaar horende documenten. De visie op het sociaal domein 'In de buurt/ aan de buurt' die uw gemeenteraad eerder heeft vastgesteld is een overkoepelende sociaal domein visie die gericht is op de periode 2022-2027. De voorliggende verdiepende visie gericht de Sterke Gemeenschap incl. Sterk Lokaal Team 2025-2030 is hier een uitloeiing en verdieping van. Deze documenten horen bij elkaar, daarom wordt aanbevolen om de looptijden gelijk te trekken. Door het verlengen van de visie 'In de buurt/ aan de buurt' periode 2022-2027 naar 2030, sluiten beiden visies op elkaar aan, zowel inhoudelijk als qua data, en bieden de visies beiden houvast voor een langere termijn.

2.1 Een verdiepende visie is nodig zodat de recente ontwikkelingen vertaald worden en richting geven voor de uitvoering.

De in 2022 vastgestelde visie op het sociaal domein geeft ons richting voor de komende jaren, op hoofdlijnen. Gezien de recente landelijke ontwikkelingen is het echter noodzakelijk om hier een verdieping op aan te brengen. Deze verdieping is concreter en gericht op het versterken van de gemeenschap inclusief het implementeren van een SLT. De verdiepende visie geeft aan dat en waarom een systeemwijziging noodzakelijk is en welke doelen daarbij horen. Omdat de kwetsbare inwoners van LoZ op dit moment onvoldoende snel en efficiënt ondersteund worden, de kosten hoog zijn en de huidige aanpak onvoldoende bijdraagt aan zelfredzaamheid en participatie van inwoners. De uitdaging is ervoor te zorgen dat inwoners de uitdagingen van het leven beter zelf het hoofd kunnen bieden, binnen een veerkrachtige en leefbare gemeenschap die eraan bijdraagt dat de zorg toegankelijk, betaalbaar en duurzaam blijft voor de meest kwetsbare inwoners. Een SLT speelt daar een cruciale rol in. Het verdiepende visiedocument schets de doelstellingen van de Sterke Gemeenschap en het SLT en geeft houvast aan de uitvoering door het schetsen van de leidende principes van het SLT. De kern van de verandering is gericht op een gemeenschap breed ervaren besef dat het leven, ieders leven, soms hobbels kent. Dat veel van die hobbels zich idealiter in de eigen omgeving laten oplossen. Dat er zowel in een gemeenschap als in een mensenleven 'afwijkingen van de norm' kunnen zijn die niet per se professioneel ingrijpen vergen, maar soms wel even wat extra zorg en aandacht vanuit het eigen netwerk. Echter, wanneer mensen het ondanks dat niet op eigen kracht kunnen, wil de gemeente ervoor zorgen dat de zorg- en ondersteuning voor hen beschikbaar is en blijft.

2.2 Inwoners gaan merkbaar effecten voelen

In de verdiepende visie wordt uitgewerkt wat de gewenste beweging kan betekenen voor de inwoners. De versterking van de gemeenschap beoogt een verschuiving naar meer gemeenschapsgerichte (collectieve) zorg en ondersteuning. Dit vraagt om wederkerigheid en sociale cohesie. Wanneer kwetsbare inwoners een extra steuntje in de rug nodig hebben kunnen zij ondersteuning vinden bij het SLT. De inwonersondersteuners bieden vanuit het SLT zelf integrale ondersteuning (jeugd, Wmo, geldzaken, participatie en veiligheid) aan inwoners van 0 tot 100 jaar, dit bieden we, zo mogelijk, bij hen thuis (dichtbij). De ondersteuning is gericht op het versterken van hetgeen inwoners wel kunnen, samen met hun omgeving (normaliseren en positieve gezondheid). Er wordt zo nodig gewerkt aan oplossingen die de kern van het probleem raken, zodat inwoners daarna weer duurzaam verder kunnen binnen hun eigen omgeving. Met als doel een grotere zelfredzaamheid en hogere kwaliteit van leven. Het SLT vormt voor inwoners de toegang naar specialistische zorg, wanneer de inzet van het SLT onvoldoende is, maar blijft betrokken. Deze werkwijze is merkbaar anders dan inwoners nu

gewend zijn. In het verdiepende visiedocument is een samenvatting opgenomen als bijlage, welke makkelijk leesbaar is voor inwoners.

2.3 De visie stelt de inhoud voorop maar beoogt ook grip op de financiën

Door toenemende druk op het Sociaal domein is de noodzaak om financieel gedreven keuzes te maken groot. Deze keuzes moeten passen bij de landelijke kaders en gewenste beweging, welke in deze verdiepende visie zijn weergegeven en vertaald naar een Loons toekomstbeeld. De voorliggende visie en gewenste beweging passen bij de recente ontwikkelingen die ons worden opgelegd. Uiteindelijk moet het geheel zorgen voor het creëren van grip op de financiën binnen het sociale domein.

Hiermee borgt de gemeenteraad de plicht om te zorgen voor een zorglandschap waarmee inwoners de beschikking hebben en houden over passende ondersteuning, ook op de lange termijn. De financiële strategie is gericht op structurele verlaging van de kosten doordat inwoners meer ondersteund worden binnen de sterke gemeenschap, er minder zorgafhankelijkheid en meer sociale cohesie ontstaat en daardoor een lagere instroom in specialistische zorg. Vanuit Grip op financiën zijn eerder al maatregelen genomen die bijdragen aan het verlagen van de kosten. In de begroting 2025 zijn daarnaast nog nieuwe beheersmaatregelen opgenomen, vooruitlopend op de verdiepende visie. Alle interventies hebben als doel om de kosten zo spoedig mogelijk en beter te kunnen beheersen.

2.4 Een vastgestelde visie is noodzakelijk

Het betreft een bevoegdheid van de gemeenteraad om de verdiepende visie vast te stellen. Na vaststelling kunnen de verdere stappen gezet worden zoals omschreven in het vervolgproces. In het nog op te stellen implementatieplan worden onderdelen zoals het de positionering van het SLT, de bekostiging en de opdracht aan het SLT concreet uitgewerkt. Daarnaast wordt op korte termijn een pilot opgestart waarbinnen al geoefend gaat worden met de nieuwe werkwijze rondom het SLT. In het nog op te stellen brede beleidskader worden de doelstellingen SMART gemaakt en vertaald naar de verschillende beleidsdomeinen zodat het geheel nog meer gaat bijdragen aan de gewenste beweging.

2.5 De visie geeft richting en bepaalt koers

Door de verdiepende visie vast te stellen geeft de gemeenteraad van Loon op Zand richting aan de toekomstige inrichting van het ondersteuningslandschap in Loon op Zand. De verdiepende visie geeft daarnaast richting aan de uiteindelijke opdracht aan het Sterk Lokaal Team.

2.6 Na vaststelling kan vervolg gegeven worden aan de implementatie

Gezien de raadsbevoegdheid inzake deze ontwikkeling is het noodzakelijk om eerst de verdiepende visie vast te stellen. Na vaststelling kan op een meer concrete wijze invulling gegeven worden aan het verdere proces. Hiervoor gaat het implementatieplan opgesteld worden. In dit implementatieplan worden onderdelen als positionering, financiële constructie, juridische afbakening, communicatie en de te formuleren opdracht aan het team concreet uitgewerkt. Dit implementatieplan vormt de basis voor de uitvoering richting een SLT binnen een Sterke Gemeenschap.

Kanttekeningen

1.1 Financiële houdbaarheid staat onder druk

Het is algemeen bekend dat de (financiële) druk op het Sociaal domein toe is genomen sinds de decentralisatie in 2015. O.a het beter zien van zorgvragen, de vergrijzing, toenemende zorgbehoeften, en personeelskrapte hebben hieraan bijgedragen. Scherpe financiële keuzes zijn noodzakelijk. Ook inzake de implementatie van een SLT zal dit een nadrukkelijke rol gaan spelen. Deze kunnen gemaakt worden ná het op inhoud vaststellen van de verdiepende visie met leidende principes. De effecten hiervan zullen worden vertaald in de begroting 2026 e.v.

1.2 Een vastgestelde verdiepende visie betreft een wezenlijke wijziging

Door de verdiepende visie vast te stellen geeft de gemeenteraad opdracht om het huidige stelsel wezenlijk te wijzigen. De verdiepende visie beoogt de nadrukkelijke afhankelijkheid van specialistisch aanbod bij gecontracteerde aanbieders aanzienlijk te verminderen. Dit gaat gebeuren door de inzet vanuit een Sterk Lokaal Team. Het SLT gaat dan ook een nadrukkelijke rol spelen in het aanbod voor inwoners maar ook in de bepaling of specialistisch aanbod noodzakelijk is. Dit zal er in de toekomst voor zorgen dat er in mindere mate vanzelfsprekend doorverwezen gaat worden naar gecontracteerde partijen.

1.3 Een vastgestelde visie als uitgangspunt

De verdiepende visie geeft de noodzaak, een toekomstbeeld en leidende principes weer maar heeft nog verdere uitwerking met betrekking tot de bekostiging, de juridische afbakening en de verdere implementatie van een SLT. Deze onderdelen komen in het vervolgproces terug in het implementatieplan. Om de verdere implementatie vorm te kunnen geven is een vastgestelde verdiepende visie noodzakelijk.

1.4 Implementatie betreft een bevoegdheid van het college

In het verlengde van de door de gemeenteraad vast te stellen visie dient het college een besluit te nemen inzake de implementatie. Deze komt o.a. terug in de te maken keuze voor de positionering van het SLT. Ook de financiële voorstellen, beperkingen en mogelijkheden worden in het verdere proces aan het college voorgelegd.

1.5 Communicatie met de gemeenschap is noodzakelijk om de beweging in gang te zetten.

Het versterken van de gemeenschap is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel de gemeente als inwoners en andere partners binnen een sterke gemeenschap (denk aan verenigingen, het medisch domein, bedrijven, maatschappelijke instellingen etc.). Het kennen van de gewenste beweging is een startpunt voor de verandering. Het moment waarop uw raad de verdiepende visie vaststelt willen we daarom graag benutten als een startmoment voor communicatie richting de samenleving. De vervolggcommunicatie wordt vastgelegd in een communicatieplan, wat onderdeel wordt van het implementatieplan.

Financieel

De bekostiging en de financiële consequenties van het versterken van de gemeenschap en realiseren van een SLT zullen uitgewerkt worden in het implementatieplan. Dit is opvolgend aan de vaststelling van de inhoudelijke verdiepende visie. Deze financiële vertaling is conform de strategie zoals beschreven in de verdiepende visie, en aanvullend op de eerder in de begroting 2025 vastgestelde beheersmaatregelen. In 2025 is hiervoor via de begroting een aanvullend bedrag beschikbaar gesteld van € 674.000. Hier staat een verwacht rendement tegenover van € 441.000,-. De reeds gedane investeringen vanuit de beheersmaatregelen zijn helpend en gericht op kostenbesparing (op de langere termijn) én op het leveren van een bijdrage aan de gewenste beweging. Ze hebben betrekking op:

- de huidige toegang tot zorg via de lokale teams efficiënter, effectiever en preventiever in te richten;
- een andere manier van hulpverlening (o.a. in de toegang zelf het bieden van lichte hulp organiseren);
- het versterken van de gemeenschap.

Onze aanpak, die aansluit op de verdiepende visie, moet uiteindelijk zorgen voor een afname van dure individuele specialistische maatwerk voorzieningen.

De financiële vertaling van het versterken van de gemeenschap en het inrichten van een SLT in jaren 2026 en verder wordt uitgewerkt in het implementatieplan en vertaald naar een voorstel dat kan worden afgewogen in de kadernota en de begroting 2026 e.v.

Voortgang

Na vaststellen van de verdiepende visie gaat deze in meer concrete zin uitgewerkt worden in een implementatieplan. Dit implementatieplan zal inclusief de positionering, de bekostiging, de juridische afbakening en de opdracht van het SLT voorgelegd worden aan het college. Ook wordt de financiële paragraaf vertaald in de begroting 2026 e.v.

Tijdens de beeldvormende raadsbijeenkomst op 3 april 2025 geven we uw gemeenteraad graag een toelichting op de voorliggende verdiepende visie, inclusief een doorkijk op het vervolgproces.

Communicatie

In navolging van het te nemen besluit gaat er in samenhang met het implementatieplan ook een communicatieplan opgesteld worden. Dit plan zal zich richten op meerdere aspecten zoals communicatie met de pers maar ook richting geven aan de communicatie met inwoners. Specifiek voor inwoners is een korte vertaling van de verdiepende visie bijgevoegd ter kennisname.

Bijlagen

Bijlage 1. 2025.02931 Verdiepend Visiedocument Sterke Gemeenschap inclusief Sterk Lokaal Team 2025-2030, ter vaststelling.

Bijlage 2. 2025.02932 Visie op het Sociaal Domein 2022 - 2027 "In de buurt / Aan de buurt", ter vaststelling verlenging termijn.

Bijlage 3. 2025.02933 Input Adviesraad Sociaal Domein op concept verdiepend visiedocument, ter kennisname.

Bijlage 4. 2025.03653 Reactiebrief college op de input ASD, ter kennisname.

Het college van burgemeester en wethouders;
de secretaris,

de burgemeester,

C.A. de Haas

H.A.G. Ronnes

Ontwerpbesluit

De raad van de gemeente Loon op Zand;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 25 februari 2025,

b e s l u i t :

1. De visie op het sociaal domein 2022-2027 'In de buurt/ Aan de buurt', zoals door de raad vastgesteld op 21 februari 2022, te verlengen naar de periode 2030, waarmee deze samenloopt met de voorliggende verdiepende visie op Sterke Gemeenschappen incl. Sterk Lokaal Team.
2. Het verdiepende visiedocument Sterke gemeenschap incl. Sterk Lokaal Team 2025-2030 'Van toegang verlenen naar zelf ondersteunen', zoals opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit, vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Loon op Zand d.d. (wordt ingevuld door Griffie).

De raad voornoemd,

de griffier

de voorzitter,